

Efter Justitsministeriets opfattelse bør nævningesager i første instans fremover behandles ved alle de foreslåede 22 nye byretter, der alle ressourcemæssigt mv. vil blive i stand til at behandle nævningesager. Der vil således med den foreslåede retskredsreform, jf. pkt. 2 ovenfor, ikke være behov for – som foreslået af Retsplejerådets flertal – at henlægge nævningebehandlingen til et fåtal af de nuværende 82 byretter.

Justitsministeriet kan endvidere tilslutte sig forslaget fra Retsplejerådets flertal vedrørende udformning af afstemningsreglerne med den tilpasning, der følger af forslaget om 3 juridiske dommere i stedet for 2. Domfældelse i byretten vil herefter kræve, at mindst 4 nævninger stemmer for dette resultat foruden mindst 2 af dommerne. Forslaget sikrer, at nævningerne fortsat har en afgørende indflydelse på afgørelsen af skyldsspørgsmålet, idet tiltalte (ligesom efter gældende ret) kun kan domfældes, hvis mindst to tredjedele af nævningerne voterer for dette resultat. Forslaget viderefører samtidig den såkaldte dobbelte garanti, idet også et flertal af dommerne skal stemme for domfældelse.

Justitsministeriet er enig med Retsplejerådets flertal i, at nævningerne ligesom i dag må forbydes at tale med dommerne om sagen uden for retssalen, inden voteringen begynder. Den nærmere tilrettelæggelse af, hvordan dommernes og nævningernes tilstedeværelse under retssagen foregår, må imidlertid ske i lyset af de praktiske forhold ved den enkelte ret.

Henset til nævningesagernes særlige karakter, herunder at der er tale om meget alvorlige straffesager, bør nævningernes erklæring forud for hovedforhandlingen om, at de vil følge forhandlingen i sagen og dømme som de finder rigtigt efter loven og sagens beviser, efter Justitsministeriets opfattelse ligesom i dag afgives som et mundtligt nævningeløfte (ikke som en skriftlig erklæring som foreslået af Retsplejerådet). Bestemmelsen herom i retsplejelovens § 866 foreslås derfor videreført (som retsplejelovens § 889, stk. 2 og 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 132).

Justitsministeriet er også enig med Retsplejerådets flertal i, at statsadvokaten fortsat bør have påtalekompetencen i nævningesager. Justitsministeriet finder endvidere, at statsadvokaten også bør have påtalekompetencen i sager, hvor tiltalte i medfør af den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 687 fravælger nævningeting, og hvor sagen i stedet behandles ved domsmandsret. Dermed videreføres den gældende ordning, hvorefter de alvorligste straffesager påtales af statsadvokaten, og ordningen svarer i øvrigt til, at statsadvokaterne også har påtalekompetencen i visse særlige straffesager også i de tilfælde, hvor disse behandles ved byret enten som tilståelsessag, eller fordi

der ikke er påstand om straf på 4 års fængsel eller derover, jf. retsplejelovens § 719, stk. 2, nr. 2 (der foreslås videreført som § 719, stk. 2, nr. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 124).

Justitsministeriet er endvidere enig i, at det fortsat bør være statsadvokaten, der varetager udførelsen af disse sager i retten, selv om de efter lovforslaget fremover skal behandles ved byretten i første instans (jf. forslaget til retsplejelovens § 686). Disse sager vil også kunne udføres af dem, som rigsadvokaten beskikker som medhjælpere for statsadvokaten, jf. forslaget til retsplejelovens § 103, stk. 2 (lovforslagets § 1, nr. 49), og rigsadvokaten vil fortsat kunne bemyndige andre (end statsadvokaterne og disses medhjælpere) til at virke som anklager ved byretten i en bestemt nævningesag mv., jf. retsplejelovens § 104, stk. 2 (som alene foreslås konsekvensændret, jf. lovforslagets § 1, nr. 51). På denne baggrund er der efter Justitsministeriets opfattelse ikke behov for en særregel som foreslået af Retsplejerådets flertal, hvorefter også statsadvokaten skal kunne bemyndige andre til at møde i disse sager, og en sådan regel er derfor ikke medtaget i lovforslaget.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3, 43, 48, 49, 71, 113, 124, 132 og 154 (forslag til retsplejelovens §§ 12, 86 a, § 101, stk. 1, § 103, stk. 2, § 214, stk. 4, § 218, stk. 2, §§ 686 og 687, § 719, stk. 2, nr. 1, §§ 886-894 og § 993), og bemærkningerne hertil.

9.3.3.6 I forbindelse med høringen over betænkning nr. 1352/1998 er der udtrykt betænkelighed ved Retsplejerådets forslag om, at tiltalte bindende skal kunne fravælge nævningebehandling, således at sagen i stedet behandles som en domsmandssag (også selv om tiltalte ikke tilstår).

Tiltaltes fravalg af nævningebehandling forudsætter efter lovforslaget, at han eller hun har haft lejlighed til at drøfte spørgsmålet med sin forsvarer, og Justitsministeriet er i øvrigt enig i den begrundelse for at tillade fravalg af nævningebehandling, som er anført af Retsplejerådet.

Justitsministeriet kan endvidere som udgangspunkt tilslutte sig forslaget fra et enigt Retsplejeråd om, at tiltaltes fravalg af nævningebehandling ikke bør være betinget af anklagemyndighedens samtykke. I sager med flere tiltalte, hvor nogle – men ikke alle – tiltalte ønsker sagen behandlet som domsmandssag, vil en opsplitning af sagen imidlertid ofte være uhensigtsmæssig ud fra hensynet til sagens oplysning. Hertil kommer, at en opsplitning indebærer, at de involverede vidner i f.eks. drabssager og sager om alvorlige sædelighedsforbrydelser risikerer at blive udsat for den yderligere belastning, der følger af at skulle afgive